Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (četrti senat)

z dne 2. aprila 2020*

„Predhodno odločanje – Svoboda ustanavljanja – Svoboda opravljanja storitev – Trgi finančnih instrumentov – Direktiva 2004/39/ES – Pojma ‚majhni vlagatelj' in ‚potrošnik' – Pogoji za sklicevanje na status potrošnika – Določitev pristojnosti za odločanje o zahtevku"

V zadevi C-500/18,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Tribunalul Specializat Cluj (specializirano sodišče v Cluju, Romunija) z odločbo z dne 2. maja 2018, ki je na Sodišče prispela 30. julija 2018, v postopku

AU

proti

Reliantco Investments LTD,

Reliantco Investments LTD Limassol Sucursala Bucureşti,

SODIŠČE (četrti senat),

v sestavi M. Vilaras, predsednik senata, S. Rodin (poročevalec), D. Šváby, sodnika, K. Jürimäe, sodnica, in N. Piçarra, sodnik,

generalni pravobranilec: H. Saugmandsgaard Øe,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za AU V. Berea in A. I. Rusan, avocats,

– za Reliantco Investments LTD in Reliantco Investments LTD Limassol Sucursala Bucureşti C. Stoica, L. Radu in D. Aragea, avocats,

– za romunsko vlado sprva C.-R. Canțăr, E. Gane, A. Wellman in O.-C. Ichim, agenti, nato E. Gane, A. Wellman in O.-C. Ichim, agentke,

– za češko vlado M. Smolek in J. Vláčil, agenta,

* Jezik postopka: romunščina.

– za portugalsko vlado L. Inez Fernandes, P. Lacerda, P. Barros da Costa in L. Medeiros, agenti,

– za Evropsko komisijo T. Scharf, N. Ruiz García, L. Nicolae in M. Heller, agenti,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 4(1) Direktive 2004/39/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. aprila 2004 o trgih finančnih instrumentov in o spremembah direktiv Sveta 85/611/EGS, 93/6/EGS in Direktive 2000/12/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter o razveljavitvi Direktive Sveta 93/22/EGS (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 7, str. 263) ter člena 7, točka 2, in člena 17(1)(c) Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 2012, L 351, str. 1).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med osebo AU ter družbama Reliantco Investments LTD in Reliantco Investments LTD Limassol Sucursala Bucureşti glede omejenih naročil s predvidevanjem padca cene nafte, ki jih je oseba AU podala na spletni platformi toženih strank iz postopka v glavni stvari, po katerih naj bi ta oseba izgubila neki znesek denarja.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 93/13/EGS

3 Člen 2 Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 288) določa:

„V tej direktivi:

[…]

(b) ‚potrošnik‘ pomeni vsako fizično osebo, ki v pogodbah, zajetih s to direktivo, deluje za namene, ki so izven njene poslovne ali poklicne dejavnosti,

(c) ‚prodajalec ali ponudnik‘ pomeni fizično ali pravno osebo, ki v pogodbah, zajetih s to direktivo, deluje za namene, ki sodijo v okvir njene poslovne ali poklicne dejavnosti, bodisi na javnopravnem bodisi zasebnopravnem področju.“

4 Člen 3(1) navedene direktive določa:

„Pogodbeni pogoj, o katerem se stranki nista dogovorili posamično, velja za nedovoljenega [nepoštenega], če v nasprotju z zahtevo dobre vere v škodo potrošnika povzroči znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank.“

Direktiva 2004/39

5 V uvodni izjavi 31 Direktive 2004/39 je navedeno:

„Eden od ciljev te direktive je zaščititi vlagatelje. Ukrepi za zaščito vlagateljev bi morali biti prilagojeni značilnostim posamezne kategorije vlagateljev (majhni vlagatelji, poklicne stranke in pogodbene stranke).“

6 Člen 4(1) navedene direktive določa:

„Za namene te direktive se uporabljajo naslednje opredelitve:

[…]

10. ‚stranka‘ je katera koli fizična ali pravna oseba, za katero investicijsko podjetje opravlja investicijske ali/in pomožne storitve;

11. ‚poklicna stranka‘ je stranka, ki izpolnjuje merila iz Priloge II;

12. ‚majhni vlagatelj‘ je stranka, ki ni poklicna stranka;

[…]

17. ‚finančni instrument‘ je eden od instrumentov iz oddelka C Priloge I;

[…]“

7 Člen 19 Direktive 2004/39 določa:

„[…]

2. Vse informacije, vključno s tržnimi komunikacijami, ki jih investicijsko podjetje naslovi na stranke ali potencialne stranke, morajo biti poštene, jasne in ne smejo zavajati. Tržne komunikacije morajo biti jasno prepoznavne kot take.

3. Strankam ali potencialnim strankam se v razumljivi obliki zagotovijo ustrezne informacije o:

– investicijskem podjetju in njegovih storitvah,

– finančnih instrumentih in predlaganih investicijskih strategijah; kar bi moralo zajemati ustrezna navodila in opozorila glede tveganj v zvezi z investicijami v te instrumente ali v zvezi s posamezno investicijsko strategijo,

– izvedbenih mestih in

– stroških in dajatvah s tem v zvezi,

tako da so v razumni meri sposobni razumeti naravo in tveganja investicijske storitve in specifične vrste ponujenega finančnega instrumenta ter tako na obveščeni podlagi sprejemati investicijske odločitve. Te informacije se lahko posredujejo v standardizirani obliki.

[…]

5. Države članice zagotovijo, da investicijska podjetja pri opravljanju drugih investicijskih storitev kot tistih iz odstavka 4 prosijo stranko ali potencialno stranko, naj jim da informacije v zvezi z njenim znanjem in izkušnjami na investicijskem področju glede specifičnih vrst ponujenih ali zahtevanih proizvodov ali storitev, da bi investicijsko podjetje lahko ocenilo, ali predvidena investicijska storitev ali proizvod ustreza stranki.

V primeru, da investicijsko podjetje na podlagi informacij, prejetih v skladu s prejšnjim pododstavkom, meni, da proizvod ali storitev ne ustreza stranki ali potencialni stranki, investicijsko podjetje opozori stranko ali potencialno stranko. To opozorilo se lahko posreduje v standardizirani obliki.

Če se stranka ali potencialna stranka odloči, da informacij iz prvega pododstavka ne bo dala, ali če posreduje nezadostne informacije o svojem znanju in izkušnjah, mora investicijsko podjetje stranko ali potencialno stranko opozoriti, da ta odločitev družbi ne bo omogočila ugotoviti, ali ji predvidena storitev ali proizvod ustreza. To opozorilo se lahko posreduje v standardizirani obliki.

[…]“

8 Priloga I, oddelek C, točka 9, k navedeni direktivi se nanaša na „[f]inančne pogodbe na razlike“.

9 V skladu s Prilogo II k tej direktivi je „[p]oklicna stranka […] stranka, ki ima izkušnje, znanje in strokovnost, da lahko sama sprejema investicijske odločitve in pravilno oceni zadevne rizike“. Natančneje, v skladu s to prilogo se za poklicno stranko štejejo „[s]ubjekti, ki morajo pridobiti dovoljenje ali biti regulirani za delovanje na finančnih trgih“.

Uredba (ES) št. 864/2007

10 Člen 2(1) Uredbe (ES) št. 864/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. julija 2007 o pravu, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti (Rim II) (UL 2007, L 199, str. 40) določa:

„Za namene te uredbe, škoda zajema vse posledice, ki so nastale zaradi škodnih dejanj, neupravičene obogatitve, *negotiorum gestio* ali *culpa in contrahendo*.“

11 Člen 12(1) te uredbe določa:

„Pravo, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti, nastale zaradi dejanj pred sklenitvijo pogodbe, ne glede na to, ali je bila pogodba dejansko sklenjena, je pravo, ki se uporablja za pogodbo ali bi se uporabljalo za to pogodbo, če bi bila sklenjena.“

Uredba št. 1215/2012

12 V uvodni izjavi 18 Uredbe št. 1215/2012 je navedeno:

„Šibkejša stranka bi morala biti v zvezi z zavarovalnimi ter potrošniškimi pogodbami in pogodbami o zaposlitvi zaščitena s pravili o pristojnosti, ki so za varstvo njenih pravic ugodnejša od splošnih pravil.“

13 Člen 7 navedene uredbe določa:

„Oseba s stalnim prebivališčem v državi članici je lahko tožena v drugi državi članici:

1. (a) v zadevah v zvezi s pogodbenimi razmerji pred sodiščem v kraju izpolnitve zadevne obveznosti;

[…]

2. v zadevah v zvezi z delikti ali kvazidelikti pred sodišči v kraju, kjer je prišlo ali lahko pride do škodnega dogodka;

[…]“

14 Člen 17(1) Uredbe št. 1215/2012, ki spada v poglavje II, oddelek 4, te uredbe, določa:

„V zadevah v zvezi s pogodbami, ki jih sklene oseba – potrošnik – za namen, za katerega se šteje, da je izven njegove poklicne ali pridobitne dejavnosti, se pristojnost določi v skladu s tem oddelkom brez poseganja v člen 6 in točko 5 člena 7:

[…]

(c) v vseh drugih primerih, če je bila pogodba sklenjena z osebo, ki opravlja gospodarsko ali poklicno dejavnost v državi članici, v kateri ima potrošnik stalno prebivališče, ali če na kakršen koli način usmerja to svojo dejavnost v to državo članico ali v več držav, vključno s to državo članico, pogodba pa spada v okvir te dejavnosti.“

15 Člen 18(1) Uredbe št. 1215/2012 določa:

„Potrošnik lahko začne postopek zoper drugo pogodbeno stranko bodisi pred sodišči države članice, v kateri ima ta stranka stalno prebivališče, ne glede na stalno prebivališče druge stranke, bodisi pred sodišči v kraju, kjer ima potrošnik stalno prebivališče.“

16 Člen 19 navedene uredbe določa:

„Odstopanje od določb tega oddelka je mogoče samo po dogovoru:

1. ki je sklenjen po tem, ko je prišlo do spora, ali

2. ki omogoča potrošniku, da začne postopek pred sodišči, ki niso navedena v tem oddelku, ali

3. ki je sklenjen med potrošnikom in drugo pogodbeno stranko, ki imata oba v času sklenitve pogodbe stalno prebivališče ali običajno prebivališče v isti državi članici, in ki določa pristojnost sodišč te države članice, če ta dogovor ni v nasprotju s pravom zadevne države članice.“

17 Člen 25 te uredbe določa:

„1. Če so se stranke, ne glede na njihovo stalno prebivališče, dogovorile, da mora biti za spore, ki so ali ki bodo mogoče nastali v zvezi z določenim pravnim razmerjem, pristojno določeno sodišče ali sodišča določene države članice, je pristojno to sodišče oz. so pristojna sodišča te države članice, razen če je po pravu navedene države članice materialna veljavnost dogovora nična. Ta pristojnost je izključna, razen če se stranke niso dogovorile drugače. Dogovor o pristojnosti je sklenjen:

(a) v pisni obliki ali potrjen v pisni obliki;

(b) v obliki, ki je v skladu s prakso, ki je ustaljena med strankama, ali

(c) v mednarodni trgovini v skladu z mednarodnimi trgovskimi običaji, ki so znani strankam ali bi jim morali biti znani in ki so splošno priznani v mednarodni trgovini ter jih redno upoštevajo stranke pogodb istega tipa v okviru zadevne panoge.

[…]

4. Dogovori ali določbe iz akta o ustanovitvi trusta, ki podeljujejo pristojnost, nimajo pravne veljave, če so v nasprotju s členi 15, 19 ali 23 ali če izključujejo pristojnost sodišč, ki imajo v skladu s členom 24 izključno pristojnost.

[…]“

Romunsko pravo

18 Člen 1254 codul civil (civilni zakonik) določa:

„1. Za pogodbo, za katero je ugotovljena absolutna ničnost ali ki je razveljavljena, se šteje, da ni bila nikoli sklenjena.

2. Razveljavitev pogodbe v skladu s pogoji iz zakona povzroči razveljavitev poznejših aktov, ki so bili sklenjeni na podlagi te pogodbe.

3. Če se pogodba razveljavi, mora vsaka stranka drugi v skladu z določbami členov od 1639 do 1647 v naravi ali enakovredno povrniti prejete dajatve, tudi če so bile izvedene zaporedoma ali so bile trajne.“

19 Člen 1269 civilnega zakonika določa:

„1. Če pogodba po uporabi pravil razlage še vedno ni jasna, se razlaga v korist stranke, ki se zaveže.

2. Določbe tipskih pogodb se razlagajo v škodo tistemu, ki jih je predlagal.“

20 Člen 2(1) Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesionişti şi consumatori (zakon št. 193/2000 o nepoštenih pogojih v pogodbah, sklenjenih med trgovci in potrošniki), s katerim je bila Direktiva 93/13 prenesena v romunsko pravo, določa:

„‚Potrošnik‘ je vsaka fizična oseba ali skupina fizičnih oseb, povezanih v združenje, ki na podlagi pogodbe s področja uporabe tega zakona deluje za namene, ki ne spadajo v okvir njene poslovne, industrijske ali proizvodne, obrtne ali poklicne dejavnosti.“

21 Člen 4(2) in (3) navedenega zakona določa:

„2. Šteje se, da pogodbeni pogoj ni bil predmet neposrednega dogovora s potrošnikom, če je bil določen tako, da potrošnik ni imel možnosti vplivanja na njegovo naravo, kot pri tipskih pogodbah ali pri splošnih pogojih prodaje, ki jih uporabljajo trgovci na trgu zadevnega blaga ali storitev.

3. To, da so bile nekatere sestavine pogodbenih pogojev ali eden od pogodbenih pogojev dogovorjeni neposredno s potrošnikom, ne izključuje uporabe tega člena za preostalo pogodbo, če celotna ocena pogodbe pokaže, da gre kljub temu za pogodbo, ki jo je vnaprej in enostransko določil prodajalec. Če prodajalec trdi, da se je o tipskem pogoju neposredno dogovoril s potrošnikom, nosi dokazno breme.“

22 Člen 4(1) Legea nr. 297/2004 privind piaţa de capital (zakon št. 297/2004 o kapitalskih trgih) določa:

„Finančne investicijske storitve se opravljajo prek fizičnih oseb, ki delujejo kot zastopniki za navedene storitve. Te osebe svojo dejavnost opravljajo izključno v imenu naročnika, ki jih zaposluje, in finančnih investicijskih storitev ne morejo opravljati v svojem imenu.“

23 Člen 4(1) Ordonanța Guvernului nr. 85/2004 privind protecția consumatorilor la încheierea și executarea contractelor la distanță privind servicii financiare (vladni odlok št. 85/2004 o varstvu potrošnikov pri sklepanju in izvajanju pogodb na daljavo, ki se nanašajo na finančne storitve) določa:

„Pred sklenitvijo pogodbe na daljavo ali ob predložitvi ponudbe mora ponudnik potrošnika pravočasno, pravilno in v celoti obvestiti o teh elementih v zvezi s svojo identifikacijo, ki zajemajo vsaj:

[…]

(c) ime posrednika, položaj, v katerem ta deluje v razmerju do potrošnika, naslov sedeža družbe ali po potrebi stalno prebivališče ter njegove kontaktne podatke, telefonsko številko/telefaks, naslov elektronske pošte, poslovni register, v katerega je vpisan, in njegovo enotno številko vpisa, kadar potrošnik posluje prek posrednika;

[…]“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

24 Oseba AU je 15. novembra 2016 na spletni platformi UFX, ki je v lasti družbe Reliantco Investments, odprla trgovalni račun za trgovanje s finančnimi instrumenti, kot so finančne pogodbe na razlike (v nadaljevanju: FPR).

25 Oseba AU je, ko je ustvarila račun na spletni platformi UFX, uporabila domensko ime gospodarske družbe in imela korespondenco z družbo Reliantco Investments kot direktor za razvoj navedene gospodarske družbe.

26 Oseba AU je 11. januarja 2017 z družbo Reliantco Investments sklenila pogodbo o dobičku iz trgovanja s finančnimi instrumenti, v kateri je bilo navedeno, da je prebrala in sprejela pogoje in podrobna pravila ponudbe. V tej pogodbi je določeno, da je treba vse spore in nasprotja, ki izhajajo iz tako sklenjene pogodbe ali ki so z njo povezani, reševati pred ciprskimi sodišči ter da se za vsa trgovalna razmerja med strankama uporabi ciprsko pravo.

27 Oseba AU je 13. januarja 2017 na spletni platformi UFX oddala več omejenih naročil, pri katerih je predvidevala znižanje cene nafte, in trdila, da je po teh transakcijah izgubila ves blokirani znesek na trgovalnem računu, in sicer 1.919.720 ameriških dolarjev (USD) (približno 1.804.345 EUR).

28 Oseba AU je 26. aprila 2017 pri predložitvenem sodišču vložila tožbo proti toženima strankama iz postopka v glavni stvari. Trdi, da je bila žrtev manipulacije, ki je povzročila izgubo zneska, navedenega v prejšnji točki, in v teh okoliščinah predlaga, naj se uveljavlja civilna deliktna odgovornost navedenih toženih strank zaradi nespoštovanja določb o varstvu potrošnikov. Poleg tega je s to tožbo predlagala ugotovitev ničnosti nekaterih pogodbenih pogojev, ki so po njenem mnenju nepošteni, na eni strani in nekaterih naročil, ki jih je oddala na platformi UFX, na drugi ter vzpostavitev prejšnjega stanja za stranke.

29 Po mnenju osebe AU so v skladu s členom 17(1)(c) Uredbe št. 1215/2012 v povezavi s členoma 18 in 19 te uredbe za odločanje o navedeni tožbi pristojna romunska sodišča, ker je potrošnica s stalnim prebivališčem v Romuniji.

30 Toženi stranki iz postopka v glavni stvari se sklicujeta na ugovor splošne nepristojnosti romunskih sodišč. Menita, da so v skladu s členom 25(1) Uredbe št. 1215/2012 in dogovorom o pristojnosti, navedenim v točki 26 te sodbe, za tožbo, ki jo je vložila oseba AU, pristojna ciprska sodišča.

Poudarjata, da se je Eparhiako Dikastirio Lemesou (regionalno sodišče v Limassolu, Ciper), pri katerem je oseba AU vložila pravno sredstvo, s katerim predlaga izdajo začasne odredbe o zasegu njunega premoženja na Cipru, izreklo za pristojno za odločanje o tem pravnem sredstvu.

31 Poleg tega trdita, da se tožba, ki jo je vložila oseba AU, nanaša na „*culpa in contrahendo*“, ki je nepogodbena obveznost, urejena z Uredbo št. 864/2007.

32 Toženi stranki iz postopka v glavni stvari izpodbijata tudi status potrošnika osebe AU, pri čemer trdita, da je ta fizična oseba s pridobitnim namenom, ker je opravila posebna dejanja poklicne dejavnosti, saj je zadevna oseba med izvajanjem zadevne pogodbe pridobila dobiček v višini 644.413,53 USD (približno 605.680 EUR) iz 197 transakcij, opravljenih v obdobju od novembra 2016 do 13. januarja 2017, od katerih je le šest spornih.

33 Predložitveno sodišče v okviru preizkusa svoje pristojnosti za odločanje o vsebini spora ugotavlja, da oseba AU svojo tožbo utemeljuje s civilno deliktno odgovornostjo, torej z nepogodbeno odgovornostjo, za katero se načeloma uporabi Uredba št. 864/2007, ob tem pa se sklicuje na svoj status potrošnika, zaradi česar bi bilo torej mogoče pristojnost ugotoviti v skladu z določbami člena 17(1)(c) Uredbe št. 1215/2012.

34 Vendar dvomi o trditvi, ki jo je oseba AU navedla v odgovor na trditve toženih strank iz postopka v glavni stvari in v skladu s katero se pojem „majhni vlagatelj“ iz člena 4(1), točka 12, Direktive 2004/39 in pojem „potrošnik“ v smislu člena 2(b) Direktive 93/13 prekrivata. Po mnenju navedenega sodišča je namreč iz razlage teh določb razvidno, da je, medtem ko je „potrošnik“ lahko le fizična oseba, ki ne deluje v okviru svoje poklicne dejavnosti, „majhni vlagatelj“ lahko tako fizična kot tudi pravna oseba ali subjekt, ki ni naveden v Prilogi II k Direktivi 2004/39.

35 Predložitveno sodišče se sklicuje tudi na sodbo z dne 3. julija 1997, Benincasa (C-269/95, EU:C:1997:337), v kateri je Sodišče ugotovilo, da se posebna ureditev na področju varstva potrošnikov uporablja samo za pogodbe, ki so sklenjene zunaj in neodvisno od kakršne koli poklicne ali pridobitne dejavnosti ali namena, z edinim ciljem, da se zadovoljijo potrebe zasebne potrošnje posameznika, medtem ko tako varstvo ni upravičeno v primeru pogodbe, katere cilj je poklicna dejavnost.

36 Poleg tega ugotavlja, da se poglavje II, oddelek 4, Uredbe št. 1215/2012, s katerim je urejena pristojnost za potrošniške pogodbe, praviloma uporablja za tožbe, ki jih je vložil potrošnik na podlagi pogodbe, tožba, ki jo je vložila oseba AU, pa se nanaša izključno na civilno deliktno odgovornost, ki izključuje obstoj pogodbenega razmerja.

37 V teh okoliščinah je Tribunalul Specializat Cluj (specializirano sodišče v Cluju, Romunija) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali nacionalno sodišče pri razlagi izraza ‚majhni vlagatelj‘ iz člena 4(1), točka 12, Direktive 2004/39 sme/mora uporabiti enaka merila za razlago kot za opredelitev pojma potrošnika iz člena 2(b) Direktive 93/13?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje nikalen, pod katerimi pogoji se lahko torej ‚majhni vlagatelj‘ v smislu Direktive 2004/39 v sporu, kakršen je spor o glavni stvari, sklicuje na položaj potrošnika?

3. In zlasti, ali je to, da ‚majhni vlagatelj‘ v smislu Direktive 2004/39 izvede veliko število trgovanj v sorazmerno kratkem času in vloži precejšen znesek denarja v finančne instrumente, kakršni so opredeljeni v členu 4(1), točka 17, Direktive 2004/39, ustrezno merilo pri presoji, ali ima ‚majhni vlagatelj‘ v smislu iste direktive položaj potrošnika?

4. Ali nacionalno sodišče pri ugotavljanju lastne pristojnosti, glede na to, da mora ugotoviti, ali se v določenem primeru uporabljata člen 17(1)(c) ali člen 7, točka 2, Uredbe št. 1215/2012, sme in/ali mora upoštevati materialnopravno podlago, ki jo uveljavlja tožeča stranka (izključno nepogodbena odgovornost) pri izpodbijanju pogojev, ki so po njenem mnenju nepošteni v smislu Direktive 93/13, zaradi česar naj bi se materialno pravo, ki se uporablja, določilo v skladu z Uredbo št. 864/2007, ali pa je zaradi morebitne opredelitve tožeče stranke kot potrošnika materialnopravna podlaga njenega zahtevka nepomembna?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Dopustnost

38 Romunska vlada dvomi o dopustnosti predloga za sprejetje predhodne odločbe. Trdi, da bi moralo predložitveno sodišče predložiti več pojasnil o tožbi osebe AU in navesti pravne trditve, s katerimi se ta tožba utemeljuje. Poleg tega poudarja, da pri postavljenih vprašanjih ni upoštevan dogovor o pristojnosti iz pogodbe, sklenjene med osebo AU in družbo Reliantco Investments. Zaradi teh pomanjkljivosti naj predlog za sprejetje predhodne odločbe ne bi vseboval vseh informacij, ki so potrebne za to, da bi bilo mogoče podati upoštevne odgovore na postavljena vprašanja.

39 V zvezi s tem je treba opozoriti, da lahko le nacionalno sodišče, ki odloča o sporu in ki mora prevzeti odgovornost za sodno odločitev, glede na posebnosti zadeve presodi potrebo po izdaji predhodne odločbe, da bi lahko izdalo sodbo, in ustreznost vprašanj, ki jih predloži Sodišču (sodba z dne 10. decembra 2018, Wightman in drugi, C-621/18, EU:C:2018:999, točka 26).

40 Za vprašanja v zvezi z razlago prava Unije, ki jih nacionalno sodišče postavi v pravnem in dejanskem okviru, za opredelitev katerega je samo odgovorno in pravilnost katerega ni predmet presoje Sodišča, velja domneva upoštevnosti (sodba z dne 24. oktobra 2019, État belge, C-35/19, EU:C:2019:894, točka 29).

41 Če pa je na eni strani očitno, da zahtevana razlaga prava Unije nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora v postopku v glavni stvari oziroma da Sodišče nima na voljo potrebnih dejanskih in pravnih elementov, da bi lahko podalo koristen odgovor na postavljena vprašanja, lahko Sodišče predlog za izdajo predhodne odločbe zavrne kot nedopusten (sodba z dne 17. oktobra 2019, Comida paralela 12, C-579/18, EU:C:2019:875, točka 20).

42 Na drugi strani, zaradi duha sodelovanja, ki je v okviru postopka za predhodno odločanje prisoten v odnosih med nacionalnimi sodišči in Sodiščem, to, da nacionalno sodišče predhodno ni prišlo do nekaterih ugotovitev, ne povzroči nujno nedopustnosti predloga za sprejetje predhodne odločbe, če Sodišče kljub tej pomanjkljivosti in ob upoštevanju elementov iz spisa meni, da lahko nacionalnemu sodišču poda koristen odgovor (sodba z dne 17. oktobra 2019, Comida paralela 12, C-579/18, EU:C:2019:875, točka 21).

43 Ker je v obravnavanem primeru predložitveno sodišče v skladu s sodno prakso, navedeno v točkah 41 in 42 te sodbe, opredelilo pravni in dejanski okvir, ki Sodišču omogoča odgovor na postavljena vprašanja, in ker Sodišče ni pristojno za preverjanje pravilnosti tega okvira, je treba ugotoviti, da je ta predlog za sprejetje predhodne odločbe dopusten.

Prvo, drugo in tretje vprašanje

44 Predložitveno sodišče s prvim, drugim in tretjim vprašanjem, ki jih je treba preučiti skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 17(1) Uredbe št. 1215/2012 razlagati tako, da je mogoče fizično osebo, ki v skladu s pogodbo, kot je FPR, sklenjeno s finančno družbo, opravi finančne transakcije prek te

družbe, opredeliti kot „potrošnika“ v smislu te določbe, in ali so za to opredelitev upoštevni dejavniki, kot je to, da je ta oseba opravila veliko število transakcij v razmeroma kratkem obdobju, da je v te transakcije vložila visoke zneske ali da je ta oseba „majhni vlagatelj“ v smislu člena 4(1), točka 12, Direktive 2004/39.

45 V skladu s sodno prakso Sodišča se člen 17(1) Uredbe št. 1215/2012 uporabi, če so izpolnjeni trije pogoji, in sicer, prvič, da je pogodbena stranka potrošnik, ki ravna z namenom, za katerega se šteje, da je zunaj njegove poklicne ali pridobitne dejavnosti, drugič, da je bila pogodba med takim potrošnikom in prodajalcem ali ponudnikom dejansko sklenjena in, tretjič, da ta pogodba spada v eno od kategorij iz odstavka 1, od (a) do (c), navedenega člena 17(1). Ti pogoji morajo biti izpolnjeni kumulativno – če eden od treh ni izpolnjen, pristojnosti ni mogoče določiti na podlagi pravil, ki veljajo za potrošniške pogodbe (sodba z dne 3. oktobra 2019, Petruchová, C-208/18, EU:C:2019:825, točka 39 in navedena sodna praksa).

46 Kot je razvidno iz predložitvene odločbe, se prvo, drugo in tretje vprašanje, ki so Sodišču predložena v tej zadevi, nanašajo na prvega od teh treh pogojev, in sicer na status „potrošnika“ pogodbene stranke.

47 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je treba pojem „potrošnik“ v smislu členov 17 in 18 Uredbe št. 1215/2012 razlagati ozko ter se sklicevati na položaj te osebe v okviru dane pogodbe v povezavi z naravo in namenom te pogodbe, ne pa na subjektivni položaj te osebe, saj je isto osebo mogoče šteti za potrošnika v okviru nekaterih transakcij in za gospodarski subjekt v okviru drugih (sodba z dne 3. oktobra 2019, Petruchová, C-208/18, EU:C:2019:825, točka 41 in navedena sodna praksa).

48 Sodišče je iz tega sklepalo, da se le za pogodbe, ki so sklenjene zunaj in neodvisno od kakršne koli poklicne ali pridobitne dejavnosti ali namena, z edinim ciljem, da se zadovoljijo potrebe zasebne potrošnje posameznika, uporablja posebna ureditev, ki jo navedena uredba določa na področju varstva potrošnika kot stranke, ki velja za šibkejšo (sodba z dne 3. oktobra 2019, Petruchová, C-208/18, EU:C:2019:825, točka 42 in navedena sodna praksa).

49 To posebno varstvo ni upravičeno pri pogodbi, katere cilj je opravljanje poklicne ali pridobitne dejavnosti, predvidene v prihodnosti, ker okoliščina, da se bo neka dejavnost izvedla v prihodnosti, v ničemer ne zmanjšuje njene poklicne oziroma pridobitne narave (sodba z dne 3. oktobra 2019, Petruchová, C-208/18, EU:C:2019:825, točka 43 in navedena sodna praksa).

50 Iz tega izhaja, da se pravila o posebni pristojnosti iz členov od 17 do 19 Uredbe št. 1215/2012 načeloma uporabljajo samo v primeru, v katerem je med strankama sklenjena pogodba za uporabo zadevne dobrine ali storitve, ki ni poklicna ali pridobitna (sodba z dne 3. oktobra 2019, Petruchová, C-208/18, EU:C:2019:825, točka 44 in navedena sodna praksa).

51 Sodišče je v zvezi s pogodbami, kot so FPR, sklenjenimi med fizično osebo in finančno družbo, presodilo, da taki finančni instrumenti spadajo na področje uporabe členov od 17 do 19 Uredbe št. 1215/2012 (sodba z dne 3. oktobra 2019, Petruchová, C-208/18, EU:C:2019:825, točka 49).

52 Poleg tega je treba opozoriti, da se s členom 17(1) te uredbe ne zahteva, da potrošnik v okviru pogodbe, sklenjene za uporabo, ki ni povezana z njegovo poklicno ali pridobitno dejavnostjo, ravna na poseben način (glej v tem smislu sodbo z dne 3. oktobra 2019, Petruchová, C-208/18, EU:C:2019:825, točka 58).

53 Sodišče je iz tega sklepalo, da zgolj dejavniki, kot so vrednost transakcij, izvedenih na podlagi pogodb, kot so FPR, pomen tveganj finančnih izgub, povezanih s sklenitvijo takih pogodb, morebitno znanje ali izkušnje osebe na področju finančnih instrumentov ali njeno aktivno ravnanje v okviru takih pogodb, načeloma niso upoštevni (glej v tem smislu sodbo z dne 3. oktobra 2019, Petruchová, C-208/18, EU:C:2019:825, točka 59).

54 Enako velja za okoliščino, da je potrošnik v razmeroma kratkem obdobju opravil veliko število transakcij ali da je v te transakcije vložil velike zneske.

55 V zvezi s tem, ali je za opredelitev osebe kot „potrošnika“ v smislu člena 17(1) Uredbe št. 1215/2012 upoštevno, da je ta oseba „majhni vlagatelj“ v smislu člena 4(1), točka 12, Direktive 2004/39, je treba opozoriti, da zgolj okoliščina, da se oseba opredeli kot „majhni vlagatelj“ v smislu zadnjenavedene določbe, načeloma ne vpliva na opredelitev te osebe kot „potrošnika“ v smislu prvonavedene določbe (glej v tem smislu sodbo z dne 3. oktobra 2019, Petruchová, C-208/18, EU:C:2019:825, točka 77).

56 V teh okoliščinah tudi vprašanje, ali je treba pojem „majhni vlagatelj“ v smislu člena 4(1), točka 12, Direktive 2004/39 razlagati z vidika enakih meril, kot so tista, ki so upoštevna za razlago pojma „potrošnik“ iz člena 2(b) Direktive 93/13, ni upoštevno.

57 Glede na zgoraj navedene preudarke je treba na prvo, drugo in tretje vprašanje odgovoriti, da je treba člen 17(1) Uredbe št. 1215/2012 razlagati tako, da je mogoče fizično osebo, ki na podlagi pogodbe, kot je FPR, ki je bila sklenjena s finančno družbo, prek te družbe opravlja finančne transakcije, šteti za „potrošnika“ v smislu te določbe, če sklenitev te pogodbe ne spada v poklicno ali pridobitno dejavnost te osebe, kar mora preveriti predložitveno sodišče. Za to opredelitev, na eni strani, dejavniki, kot je to, da je navedena oseba v razmeroma kratkem obdobju opravila veliko število transakcij ali da je v te transakcije vložila visoke zneske, sami po sebi načeloma niso upoštevni in, na drugi strani, tudi to, da je ista oseba „majhni vlagatelj“ v smislu člena 4(1), točka 12, Direktive 2004/39, samo po sebi načeloma ni upoštevno.

Četrto vprašanje

58 Predložitveno sodišče s četrtim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba Uredbo št. 1215/2012 razlagati tako, da je tožba zaradi civilne deliktne odgovornosti, ki jo je vložil potrošnik proti sopogodbeniku, za določitev pristojnega sodišča zajeta s poglavjem II, oddelek 4, te uredbe.

59 Najprej je treba opozoriti, da iz ustaljene sodne prakse izhaja, da ker Uredba št. 1215/2012 razveljavlja in nadomešča Uredbo Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 42), ki je nadomestila Konvencijo z dne 27. septembra 1968 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 1972, L 299, str. 32), kakor je bila spremenjena s poznejšimi konvencijami o pristopu novih držav članic k tej konvenciji, razlaga, ki jo je Sodišče podalo glede določb zadnjenavedenih pravnih instrumentov, velja tudi za določbe Uredbe št. 1215/2012, kadar je te določbe mogoče opredeliti kot „enakovredne“ (sodba z dne 29. julija 2019, Tibor-Trans, C-451/18, EU:C:2019:635, točka 23).

60 Tako je treba poudariti, da se člen 15 Uredbe št. 44/2001, ki ustreza členu 17 Uredbe št. 1215/2012, uporablja le, če se zadevna tožba nanaša na pogodbo, sklenjeno med potrošnikom in prodajalcem ali ponudnikom. Na podlagi samega besedila tako uvodnega dela odstavka 1 člena 15 Uredbe št. 44/2001 kot tudi istega odstavka, točka (c), tega člena se namreč zahteva, da je potrošnik „sklenil“ „pogodbo“ z osebo, ki opravlja gospodarsko ali poklicno dejavnost. Ta ugotovitev je med drugim podprta z naslovom oddelka 4 poglavja II te uredbe, v katero spada ta člen 15, ki se nanaša na „[p]ristojnost za potrošniške pogodbe“ (sodba z dne 14. maja 2009, Ilsinger, C-180/06, EU:C:2009:303, točki 52 in 53).

61 Poleg tega je Sodišče v okviru analize člena 13, prvi odstavek, Konvencije z dne 27. septembra 1968 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah, ki ustreza členu 17 Uredbe št. 1215/2012, presodilo, da ni mogoče sprejeti razlage te konvencije, ki bi povzročila, da bi se za nekatere zahtevke na podlagi pogodbe, ki jo je sklenil potrošnik, uporabila

pravila o pristojnosti iz členov od 13 do 15 navedene konvencije, medtem ko bi za druge tožbe, ki bi bile s to pogodbo tako tesno povezane, da od nje ne bi bile ločljive, veljala drugačna pravila (sodba z dne 11. julija 2002, Gabriel, C-96/00, EU:C:2002:436, točka 56).

62 Nujnost, da se kar najbolj izogne temu, da bi bilo za isto pogodbo pristojnih več sodišč, je namreč še toliko večja, če gre za pogodbo med potrošnikom in prodajalcem ali ponudnikom (glej v tem smislu sodbo z dne 11. julija 2002, Gabriel, C-96/00, EU:C:2002:436, točka 57).

63 Ob upoštevanju, da to, da je pristojnih več sodišč, pomeni tveganje, da bi bila v slabši položaj še posebej postavljena stranka, ki velja za šibkejšo, kot je potrošnik, je v interesu učinkovitega izvajanja sodne oblasti, da lahko potrošnik vse težave, ki lahko nastanejo zaradi pogodbe, k sklenitvi katere je bil potrošnik domnevno napeljan, ker je prodajalec ali ponudnik uporabil formulacije, s katerimi je lahko zavedel svojega sopogodbenika, predloži v reševanje istemu sodišču (glej v tem smislu sodbo z dne 11. julija 2002, Gabriel, C-96/00, EU:C:2002:436, točka 58).

64 Iz tega izhaja, da mora biti za uporabo poglavja II, oddelek 4, Uredbe št. 1215/2012 za tožbo potrošnika proti prodajalcu ali ponudniku ne glede na izpolnjevanje drugih pogojev iz člena 17(1) te uredbe pogodba med tema strankama dejansko sklenjena in ta tožba mora biti neločljivo povezana s to pogodbo.

65 V obravnavanem primeru je treba na prvem mestu v zvezi z razmerjem med osebo AU in družbo Reliantco Investments Limassol Sucursala Bucureşti, ki je hčerinska družba družbe Reliantco Investments, ugotoviti, da iz spisa, ki ga ima Sodišče na voljo, ni razvidno, da bi ti stranki sklenili pogodbo.

66 Zato se glede na to, kar je bilo navedeno v točki 60 te sodbe, za tožbo v delu, v katerem je vložena v okoliščinah, v katerih navedeni stranki nista sklenili pogodbe, ne uporabi poglavje II, oddelek 4, Uredbe št. 1215/2012.

67 Na drugi strani je treba v zvezi z uporabo tega oddelka za tožbo osebe AU v delu, v katerem je bila vložena proti družbi Reliantco Investments, s katero je ta oseba sklenila pogodbo, opozoriti, da je iz spisa, ki ga ima Sodišče na voljo, razvidno, da se ta tožba utemeljuje zlasti z nacionalnimi določbami o varstvu potrošnikov, namreč z obveznostjo ponudnika, da v zvezi s ponujenimi storitvami in tveganji, ki so jim izpostavljene te storitve, zagotovi informacije in svetovanje ter da potrošnika o njih obvesti pred sklenitvijo pogodbe.

68 Iz tega brez poseganja v preverjanja, ki jih mora opraviti predložitveno sodišče, izhaja, da se z navedeno tožbo predlaga ugotovitev odgovornosti prodajalca ali ponudnika za neizpolnitev predpogodbenih obveznosti v razmerju do potrošnika sopogodbenika.

69 Za tako tožbo je treba šteti, da je neločljivo povezana s pogodbo, sklenjeno med potrošnikom in prodajalcem ali ponudnikom, tako da se za to tožbo uporabi poglavje II, oddelek 4, Uredbe št. 1215/2012.

70 Te ugotovitve ne omaja to, da je namen tožbe, ki jo je vložila oseba AU, uveljavljanje odgovornosti prodajalca ali ponudnika zlasti zaradi „*culpa in contrahendo*“ iz člena 2(1) Uredbe št. 864/2007, ki se uporabi za nepogodbene odgovornosti.

71 Nasprotno, ugotoviti je treba, da člen 12(1) Uredbe 864/2007 določa, da je pravo, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti, nastale zaradi dejanj pred sklenitvijo pogodbe, ne glede na to, ali je bila pogodba dejansko sklenjena, pravo, ki se uporablja za pogodbo ali bi se uporabljalo za to pogodbo, če bi bila sklenjena.

72 Tako ugotovitev iz točke 69 te sodbe potrjuje nujna skladnost med razlago Uredbe št. 1215/2012 in razlago Uredbe št. 864/2007 (glej v tem smislu sodbo z dne 21. januarja 2016, ERGO Insurance in Gjensidige Baltic, C-359/14 in C-475/14, EU:C:2016:40, točka 43), saj se tako predpis, ki se uporabi za obveznost iz pogajanj, ki so potekala pred sprejetjem pogodbe, kot tudi sodišče, ki je pristojno za odločanje o tožbi, ki se nanaša na tako obveznost, določi ob upoštevanju pogodbe, ki se namerava skleniti.

73 Glede na vse navedeno je treba na četrto vprašanje odgovoriti, da je treba Uredbo št. 1215/2012 razlagati tako, da je tožba zaradi civilne deliktne odgovornosti, ki jo je vložil potrošnik, za določitev pristojnega sodišča zajeta s poglavjem II, oddelek 4, te uredbe, če je neločljivo povezana s pogodbo, ki sta jo dejansko sklenila ta potrošnik in prodajalec ali ponudnik, kar mora preveriti predložitveno sodišče.

Stroški

74 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (četrti senat) razsodilo:

1. **Člen 17(1) Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah je treba razlagati tako, da je mogoče fizično osebo, ki na podlagi pogodbe, kot je finančna pogodba na razlike, ki je bila sklenjena s finančno družbo, prek te družbe opravlja finančne transakcije, šteti za „potrošnika“ v smislu te določbe, če sklenitev te pogodbe ne spada v poklicno ali pridobitno dejavnost te osebe, kar mora preveriti predložitveno sodišče. Za to opredelitev, na eni strani, dejavniki, kot je to, da je navedena oseba v razmeroma kratkem obdobju opravila veliko število transakcij ali da je v te transakcije vložila visoke zneske, sami po sebi načeloma niso upoštevni in, na drugi strani, tudi to, da je ista oseba „majhni vlagatelj“ v smislu člena 4(1), točka 12, Direktive 2004/39/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. aprila 2004 o trgih finančnih instrumentov in o spremembah direktiv Sveta 85/611/EGS, 93/6/EGS in Direktive 2000/12/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter o razveljavitvi Direktive Sveta 93/22/EGS, samo po sebi načeloma ni upoštevno.**

2. **Uredbo št. 1215/2012 je treba razlagati tako, da je tožba zaradi civilne deliktne odgovornosti, ki jo je vložil potrošnik, za določitev pristojnega sodišča zajeta s poglavjem II, oddelek 4, te uredbe, če je neločljivo povezana s pogodbo, ki sta jo dejansko sklenila ta potrošnik in prodajalec ali ponudnik, kar mora preveriti predložitveno sodišče.**

Podpisi